

www.analyticamk.org //////////////

analytica
thinking laboratory...

ДАЛИ УШТЕ ЕДНА ОД
НАШИТЕ СЛОБОДИ,
СЛОБОДАТА НА ДВИЖЕЊЕ
Е ПОД ОПАСНОСТ?

ЈАНУАРИ 2015

commentary

ОПО трагичните напади во Париз, челниците на земјите членки на ЕУ на 19 јануари се сретнаа со цел дефинирање на поконкретни чекори во борбата против тероризмот. Ова не е прва средба по ова прашање, туку истата доби зголемен публицитет пред се заради пораката која требаше да биде испратена како реакција на нападите на неделникот Шарли Хебдо односно да се покаже одлучност и истрајност во борбата против тероризмот.

Земјите од ЕУ иако имаа неколку обиди за синхронизирање на своите национални политики кога станува збор за прашањето околу повратниците за жал се уште немаат целосно синхронизирана рамка по која би постапувале. Ова се должи пред се на различното ниво на ризик на кое се изложени самите земји членки. На пример ризикот од терористички напад од повратниците во Велика Британија и Белгија е далеку повисок од оној во Италија или Шпанија. Од друга страна пак некои земји како Велика Британија имаат отидено неколку чекори понапред во стегнувањето на обратот околу повратниците со одземање на британските државјанства на оние кои се со двојно државјанство или натурализирани британци за разлика од Германија каде што се' уште се дебатира на тоа поле. Дел од земјите членки како оние од источна Европа пак не само што

не се засегнати по ова прашање туку активно гледаат во можностите за искористување на странски борци во биење на свои евентуални битки од асиметричен карактер како на пример помеѓу Естонија и Русија, имајќи ги предвид затегнатите односи помеѓу двете земји како и релативно воената инфериорност на Естонија споредено со Русија.

Имајќи ја предвид комплексноста на ова прашање министерскиот состанок посведочи низа обиди за доближување на разликите како на пример заложбите за зголемено споделеување на разувачки податоци како помеѓу самите земји членки на ЕУ така и со земјите од северна Африка, Турција и Азија. Иако ова самото по себе е добра вест сепак идејата за формирање на заедничка разузнавачка служба на ЕУ (во вистинска смисла на зборот) тешко поминува на агендата. Европската комисија исто така искажа подготвеност и даде начелна поддршка за одземање на пасошите на оние за кои постои сомневање дека заминуваат за вклучување во паравоени формации.

Бројот на странски борци од земјите на ЕУ не само што не се намалува туку се зголемува што отвора голем број сериозни прашања. Колку актуелните политики кои земјите членки ги имаат се успешни, ако се земе предвид дека навлегуваат се

подлабоко и подлабоко во приватноста на поединецот? Дали коалицијата против ИСИС¹ се покажува доволно застрашувачка, нешто што би требало (меѓу другото) и да ги одврати оние кои имаат намера да одат во Сирија и Ирак? За на крај да преминеме на прашањето дали зголемениот број на европејци кои војуваат во Сирија и Ирак, а со тоа пропорционално и зголемувањето на чувството на небезбедност во Западна Европа, ќе придонесе можеби кон нова стратегија кон конфликтот во Сирија и поинаков пристап кон Башар ал Асад?

Земјите од регионот вклучително и Македонија може да се каже дека се отидени чекор понапред од голем дел од земјите во ЕУ во делот на законското третирање на оваа материја со оглед на тоа дека повеќето веќе имаат усвоено пакет на закони кои имаат за цел одвраќање од намерата и казнување на оние кои учествуваат во туѓи војни. Ова самото по себе не е доволно бидејќи и практично овие закони се покажуваат како доста тешки за имплементација и се појавува потребата од донесување на дополнителни мерки. Како резултат, регионот добива дополнителна поддршка и импулс од страна на земји членки на ЕУ и САД за спроведување на овие законски решенија со што може да се очекуваат апсења и судски предмети по ова

1 - ИСИС е кратенка за Исламска држава на Ирак и Сирија

прашање, нешто што во Македонија на пример би било доста сензитивно. За потсетување минатиот ноември САД најавија испраќање тим од обвинители, правници и експерти по антитероризам во Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Србија и Хрватска со цел поддршка на националните институции по ова прашање.

Со цел поголема координација превенција од можни терористички напади на европско тло од земјите од регионот ќе се бара поголемо споделување на разузнавачки податоци за движењето на оние кои се од интерес по оваа пробле-

матика. Земјите од Западен Балкан имаат неколку стотици граѓани на боиштата во Сирија и Ирак и уште поважно овие земји имаат безвизен режим (освен Косово) со земјите од Шенген, што уште повеќе ја зајакнува потребата од интензивна соработка на ова поле. Постојењето на нискобуџетни авио компании овозможува директна посета на голем дел европски центри по доста пристапни цени што може да се разгледува и од безбедносен карактер. Понатака, може да се очекува засилување на контролата при влегување во ЕУ преку барање на целосна документација за природата на посетата, агенда на самата посета, потврда за фи-

нансиски средства, издадена повратна карта, итн. Впрочем овие не се нови методи туку употреба на веќе постоечките правила. Слободата на движење како една од постулатите на ЕУ е под се' поголем притисок како од популистичките/десничарските партии низ Европа така и од некои национални влади кои бараат измена на овој договор со цел поголема контрола над националните граници. Превземање на чекори во оваа насока, не ветува успех во спротиставување на тероризмот туку делува мотивирачки кај оние кои имаат намера да ги срушат нашите слободи, а овојпат стрелаат кон слободата на движење. □

□ Напишал, Андреја Богдановски / abogdanovski@analyticamk.org
Истражувач на програмата Безбедност / Аналитика Тинк Тенк
www.analyticamk.org / info@analyticamk.org